

הנה והנהאק הונא והונאק

אמירה זיאן | רמי טריף

אמירה זיאן | רמי טריף

אוצרת: ענת גטניו ענת גטניו

הצלמת אמירה זיאן והמעצב רמי טריף - אמנים עכשוויים ופעילים מן הכפרים הדרוזים הסמוכים ירכא וג'וליס שבגליל המערבי מציגים בתערוכה זו לצד זה. שניהם חיים ויוצרים בכפר הולדתם ופועלים מתוכו תוך שהם עוסקים ביצירתם בנושאים הנוגעים לזהות ולתרבות ובכך מבקשים להעלות דיון בתוך החברה הדרוזית ומחוצה לה. בתערוכה נוצר דיאלוג בין שני תחומים שונים לכאורה - אמנות פלסטית ועיצוב. היא מפגישה את תצלומיה הפיוטיים של זיאן עם האובייקטים הקונספטואליים של טריף, ובכך מיטשטשים הגבולות המלאכותיים בין התחומים.

שם התערוכה "הנה והנהאק", שמשמעו "כאן ושם", מעיד על מקומם הכפול והמורכב של שני היוצרים, בתוך התרבות הדרוזית ומחוצה לה בו-זמנית. שניהם מודעים היטב לתרבות החומרית, לערכים, לקודים ולמסורות של החברה בה נולדו וחיים בתוכה, אך מחוברים בו-בזמן לתהליכים ולחידושים המהירים שמביאה איתה התרבות המערבית בכלל והתרבות הישראלית בפרט. שניהם בוחרים במאפיינים מובהקים מתוך תרבות המקור שלהם ואלה מהווים עבורם מעין יצירה עשיר ומשמעותי. הם משתמשים בדימויים איקוניים או בטכניקות מסורתיות, מעבדים ומביאים אותם למקום חדש, ובכך מעלים שאלות הנוגעות לזהותה של תת-תרבות בתוך חברה-על שלטת, חדשות מול שימור, קדמה מול מסורת ומקום האשה בחברה הדרוזית המשתנה. בהתבוננות מעמיקה בשפתם האמנותית של זיאן וטריף ניתן לראות הרבה מן המשותף: סגנון שניכרת בו שליטה מוחלטת, שפה אמנותית מסוגנת ומוקפדת ושימוש בסמליות הנטועה בעולמות מסורתיים ועכשוויים – אלה הן טכניקות של הרחקה המאפשרות לשני היוצרים לגעת בתכנים הטעונים והרגישים בהם הם עוסקים.

אמירה זיאן ורמי טריף קיבלו החלטה מודעת לפעול מתוך החברה הערבית-דרוזית, ולא להיטמע לחלוטין בחברה הישראלית ובקהילת האמנות והעיצוב. הם פועלים בכפריהם להעלאת המודעות

לתחומי האמנות והעיצוב, במטרה לפתוח את הדעת לעולמות אלה ולדין התיאורטי המלווה אותם. בעשותם כך, ובהצגת תערוכה משותפת בגלריה לאמנות בקיבוץ כברי, הם מסמנים שוב את השניות הקיימת במצבם הקיומי וביצירתם: פניה לקהל הגלריה הקבוע החי את שדה האמנות העכשווית, אך בו בזמן פניה לקהילה הדרוזית ולקהל המקומי הערבי החי בגליל המערבי.

אמירה זיאן اميره زيان

הצלמת אמירה זיאן בחרה לנוע כאמנית-אישה בין כבלי המשפחה לעצמאות אישית ואמנותית. היא עושה זאת בתוך חברה בעלת קודים שמרניים ופטריארכליים תוך ניסיון לשלב בין העולמות ולהימנע מפגיעה בערכים החשובים לחברה זו. במהלך יצירתה היא מתבוננת שוב ושוב, במבט מן החוץ פנימה, בדמויות נשיות החיות בחברה מסורתית העוברת תמורות מואצות. בסדרת תצלומים חדשה המוצגת כאן היא מבודדת פעולות יום-יומיות שגרתיות המיוחסות לנשים, מוציאה אותן מהקשרן ובכך הן הופכות למעין ריטואלים מוצפנים בעלי נופח של קדושה ומסתורין. "התבוננות בפעולות יום-יומיות שגרתיות מעלה אפשרות לייצר כלפיהן אבחנה משמעותית מתוך עמדה חיצונית..... כמו לומר מילה מורכבת שוב ושוב עד שהצליל שלה נשמע פתאום אחר..."(זיאן). התצלומים המוקפדים והמהוקצעים נוצרו לאחר מהלכים של תכנון ובימוי, לכדי שליטה מלאה בתוצאה. שפת הצילום של זיאן מתבססת על יכולות המצלמה ותהליך הצילום בלבד ואלה מניבים תאורה וצבעוניות ייחודיים המאופיינים בניגוד עז בין שחור ללבן. אלה הם צבעים סימבוליים: השחור מסמל עבודה עוצמה, אלגנטיות ומסתורין, ואלו הלבן - טוהר, נקיון, התחדשות ורוחניות. תכונות אלה מבטאות עבור זיאן ביטויים שונים לתיאור האישה או הדימוי שלה בחברה המשתנה. זיאן: "חיי היום-יום מהווים עבורי מקום ובסיס ליצירה האמנותית....רשמים וחוויות הנחרטים בחושינו הופכים לחומרים יצירתיים המקבלים ביטוי בין אם הוא פיגורטיבי או מופשט".

אמירה זיאן, אמנית-צלמת, בוגרת תואר ראשון בחוג לאמנות ובחוג לצרפתית, ותואר שני באמנות באוניברסיטת חיפה. זכתה בפרסים על הישגיה בלימודים, ומלגת הצטיינות מטעם מכון שפילמן לצילום. מלמדת אמנות במערכת החינוך בירכא. הציגה תערוכות יחיד והשתתפה בתערוכות קבוצתיות רבות בארץ ובעולם. אמנית-חברה בגלריה כברי - גלריה שיתופית יהודית-ערבית בגליל. חיה ויוצרת בכפר ירכא.

רמי טריף رامي طريف

רמי טריף, מעצב מוצר בהכשרתו, יוצר אובייקטים סמי-שימושיים, קונספטואלים במהותם, באמצעות הכלאה בין עולמות שונים: מלאכה ועיצוב, מסורתי ועכשווי, ידני וטכנולוגי, אישי ותעשייתי, עבר ועתיד. כמעצב, הוא פיתח שפה אישית המבטאת חשיבה חדשה על אדם ותרבות, מוצר ותעשייה.

הוא מעלה שאלות הבוחנות לעומק שני מרכיבים מרכזיים בעבודתו: הקראפט והעיצוב - מלאכת היד המסורתית ועיצוב המוצר התעשייתי. עבודתו מעלה הצעה לעיצוב בעל מאפיינים מקומיים מזוהים המאפיינים את המזרח התיכון בתוך עולם גלובלי המוחק את הייחודי. בעבודות המוצגות בתערוכה הוא מתייחס למלאכות מסורתיות המוכרות לו מן התרבות הדרוזית-ערבית ממנה צמח: קליעה ואריגה, ריקוע נחושת, גילוף בעץ, עבודה במתכת ועוד. באובייקטים החדשים שיצר ניתן לראות המרה והטמעה של מלאכות אלה במוצרים מעוצבים בעלי פוטנציאל לייצור תעשייתי. " חשוב לי מאוד לעבוד עם חומרים מקומיים, כאלה שקשורים אלי, לתרבות שלי וגם למקום, וחשוב לי לעבוד עם אנשי קראפט מקומיים." (טריף).

כמעצב וכחוקר של התרבות החומרית המקומית הוא מתבונן בחפצים כמשמרי זיכרון מנקודת מבט כפולה של פנים וחץ. האובייקטים המוצגים בתערוכה מבוססים על חפצים הנושאים מטענים חברתיים והיסטוריים והפכו כבר לסמלי תרבות. טריף עושה בחפצים האיקוניים שינוי כמעט בלתי מורגש או פעולה של התקה ההופכת אותם למוצר חדש לגמרי. פעולות אלה מטעינות אותם בתכנים חדשים המתייחסים לשינויים החברתיים והתרבותיים העוברים על החברה הדרוזית, כתת-תרבות המתחככת עם התרבות המערבית הצרכנית.

"אני מתבונן בחברה שלי כל הזמן, מנתח דברים בעיניים של מעצב, חוקר תרבות....אני כל הזמן אוסף חומרים, לועס אותם ומטפל בהם: חפצים, מנהגים, תופעות חדשות בתוך החברה הדרוזית מה אנחנו מנסים לשמר, ממה אנחנו מנסים להתנער, ומה נעלם והולך לאיבוד." (טריף).

רמי טריף, מעצב מוצר ומרצה לעיצוב. בוגר תואר ראשון במחלקה לעיצוב תעשייתי בבצלאל ובית הספר לאמנויות בציריך ZHDK והתכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל - אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים. עם סיום לימודיו השתתף בתכנית d-vision למעצבים מצטיינים של חברת כתר פלסטיק. עבודתו זכה בפרסי הצטיינות בארץ ובעולם, ובפרס אות העיצוב 2013 בקטגוריית עיצוב תעשייתי. טריף הציג תערוכת יחיד והשתתף בתערוכות עיצוב בארץ ובעולם. חי ויוצר בכפר ג'וליס.